

ตำบลลำสินธุ์

อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง

ยุทธศาสตร์เป็นเข็มทิศ
นำความคิดสู่การเปลี่ยนแปลง

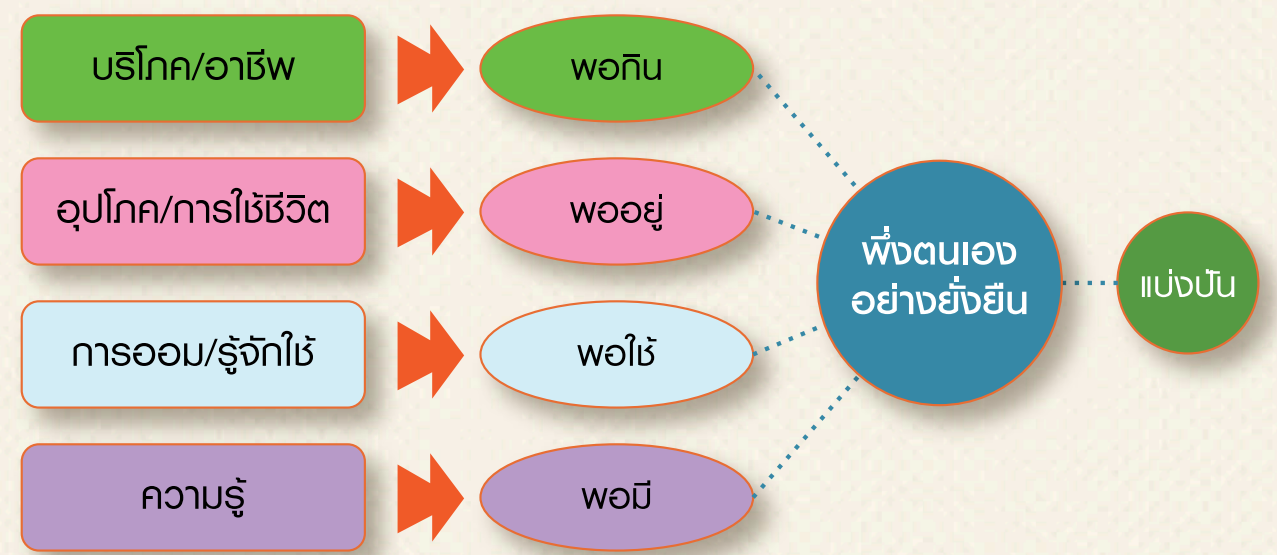

สารบัญ

- ๐๖ สภาพแวดล้อม
- ๐๘ ความเป็นมา
- ๑๗ ก้าวเดินด้วยความปลอดภัย
- ๑๘ กลไกการขับเคลื่อน
- ๒๕ รูปธรรมความสำเร็จในพื้นที่
- ๓๔ แผนที่ความรู้
- ๓๖ ลครายจ่าย = เพิ่มรายได้
- ๔๐ ภาคผนวก

นิยามความปลอดภัยของตำบลลำสินธุ์

โมเดลลำสินธุ์ : สู่ความเป็นตำบลวิถีพอเพียง

สภาพ แวดล้อม

ตำบลลำสินธุ์ มีพื้นที่ประมาณ ๓๖,๒๐๕ ไร่ ประกอบด้วย ๕ หมู่บ้าน ชุมชนตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ลาดชัน และที่ราบลุ่มแอ่งกระทะระหว่างภูเขาในเขตภูมิอากาศแบบคาบสมุทร จึงได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมทั้ง จากฝั่งทะเลอันดามันและฝั่งอ่าวไทย ทำให้พื้นที่ในชุมชนตำบลลำสินธุ์มีปริมาณน้ำฝนอยู่ในเกณฑ์สูง จึงส่งผลต่อการดำรงชีวิตของชาวตำบลลำสินธุ์ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพด้านเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยเฉพาะ การทำสวนยางพาราและสวนผลไม้ ที่ต้องอาศัยน้ำฝนและคุณภาพของดินลูกรังถึงร่วนปนทรายใน การเกษตรกรรม และมีบางส่วนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป

วิถีชีวิตของชาวบ้านตำบลลำสินธุ์ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ บางส่วนนับถือศาสนาอิสลาม ลักษณะ สังคมมีความสัมพันธ์แบบเครือญาติ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันสูง ส่วนงานประเพณีหรือวัฒนธรรมต่างๆ นั้นก็จะเป็นเหมือนสังคมพุทธทั่วไป ในอดีตมีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน จนเมื่อกระแสวัฒนธรรม ภายนอกแพร่เข้ามาและขาดการสานต่อทางบุคคลากร ทำให้สถาบันศาสนาเลิกละทิ้ง แต่ก็ยังมี งานบุญที่ถือเป็นประเพณีปฏิบัติอยู่เป็นประจำ

ความเป็นมา

ตำบลลำสินธุ์ถือเป็นชุมชนที่มีศักยภาพสูง เนื่องจากมีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง จนกลายเป็นชุมชนเข้มแข็งที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก จึงมีการรวมตัวกันทำงานในลักษณะกลุ่มกิจกรรมต่างๆ และประสานช่วยเหลือเกื้อกูลกันเป็นเครือข่าย ซึ่งพัฒนาการของตำบลสามารถแบ่งออกเป็นยุคได้ ดังนี้

พ.ศ. ๒๕๑๕-๒๕๒๗

ยุควิกฤตสงครามทางความคิด และเศรษฐกิจพืชเชิงเดี่ยว

เป็นช่วงเวลาที่แนวคิดในการเปลี่ยนแปลงสังคมของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยที่เริ่มแผ่ขยาย ชาวบ้านในตำบลบางคนก็ได้รับแนวคิดการ "เข้าป่า" เพราะสถานการณ์รุกเร้าที่เกิดจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ความรุนแรงทางการเมืองทำให้หมู่บ้านอยู่ในภาวะที่มีความทุกข์ ผู้ชายจำนวนมากหนีไปเป็นแนวร่วมพรรคคอมมิวนิสต์ พื้นที่นี้จึงถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่สีแดงที่มีปัญหาทางการเมืองพื้นที่หนึ่ง แต่สถานการณ์ดังกล่าวก็ทำให้เกิดการรวมกลุ่มกันแก้ไขปัญหของชาวบ้านที่เหลืออยู่โดยใช้ความรัก สติปัญญา และทุนเดิมที่มีอยู่ เช่น ความเป็นเครือญาติ วัฒนธรรม มากกว่าการเรียกร้องจากภายนอกให้เข้าดูแล

ต่อมามีการเปลี่ยนแปลงในวิถีการเกษตร ชุมชนเริ่มปลูกไม้เชิงเดี่ยว คือ ยางพารา และใช้ยาฆ่าแมลง สารเคมี ปุ๋ยเคมี เพื่อเร่งผลผลิตเพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลให้ดินเสื่อมสภาพ กระทบถึงปลาในลำห้วยและคลอง พอถึงหน้าแล้งบางปีก็เกิดปลาเน่าตายจำนวนมาก ทำให้แหล่งอาหารของชุมชนถูกทำลายอย่างรวดเร็ว ส่วนผลผลิตยางก็ลดน้อยลงมาก ต่อมารัฐประกาศนโยบายเพื่อการอนุรักษ์ในหลายพื้นที่ จึงเกิดการทับซ้อนกับที่ดินสาธารณะที่นายทุน

ปลูกพืชเศรษฐกิจและพื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติเขาปู่เขาย่า ทำให้เกิดมีเหตุการณ์พิพาทเรื่องที่ดินทับซ้อน ชุมชนก็ได้รับผลกระทบ คือ ไม่สามารถตัดไม้ใช้สอยมาใช้ได้อีก เพราะชาวบ้านไม่มีสิทธิ์ในการใช้ประโยชน์ จึงเกิดการขับเคลื่อนให้ความรู้เก็บข้อมูลที่ดินทำกิน จนชุมชนสามารถรับเอกสารสิทธิ์ภายหลัง เมื่อความรุนแรงทางการเมืองเริ่มลดลง ชาวบ้านที่หนีเข้าป่าไปก็ทยอยเข้ามามอบตัว เรียกว่า "กลุ่มผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย" บ้านที่ร้างเริ่มมีคนเข้ามาอยู่อาศัยมากขึ้น

พ.ศ. ๒๕๒๘-๒๕๕๐

ยุคเรียนรู้และร่วมมือกับชุมชน

เป็นยุคการเมืองที่แบ่งแยกสิ้นสุดลง ชาวบ้านที่หนีเข้าป่าทยอยกลับสู่ชุมชน และเริ่มมีกิจกรรมการพัฒนาชุมชน แต่การรวมกลุ่มกันยังไม่เข้มแข็ง ขาดการจัดการที่ดี และการมีส่วนร่วมยังน้อยอยู่ ชาวบ้านจึงต้องมีการร่วมกันคิดวางแผนวิเคราะห์ เพื่อพัฒนากลุ่มกัน จนทำให้เกิดการพัฒนากลุ่มองค์กร เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนข้าวสาร เพื่อแก้ปัญหาด้านปากท้อง กลุ่ม อสม. กลุ่มสตรีพัฒนา เป็นต้น และมีการประสานงานกับหน่วยงานและภาคีต่างๆ ทำให้การขับเคลื่อนกิจกรรมชุมชนมีความต่อเนื่อง มีการพัฒนาและยกระดับการทำงานอย่างเป็นกระบวนการ และเป็นรูปธรรม จนหลายกิจกรรมดำเนินมาจนถึงปัจจุบัน

■ กุญแจบล

เมื่อทบทวนถึงวิกฤติเศรษฐกิจฟองสบู่แตก และกระแสพระราชดำรัสเรื่องแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้หลายชุมชนเริ่มตระหนักและสร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชน เพื่อรู้เท่าทันกับกระแสโลกาภิวัตน์ ลำสินธุ์ก็เป็นตำบลหนึ่งที่หลอมรวมความสามัคคี ร่วมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน โดยใช้ทุนต่างๆ ดำเนินการขับเคลื่อนงานพัฒนาเพื่อการพึ่งตนเอง ได้แก่

ทุนกลุ่มองค์กรและเครือข่ายสินธุ์แพรทอง เกิดและพัฒนาขึ้นหลังเหตุการณ์สู้รบทางการเมืองระหว่างรัฐบาลกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยสงบลง ชุมชนมีการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ มากมาย ต่อมาหลายกลุ่มประสบปัญหา จึงมีแกนนำจำนวนหนึ่งพยายามแก้ไขปัญหาคับด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทบทวนการทำงานของกลุ่มต่างๆ ที่ผ่านมา ทั้งยังรื้อฟื้นสร้างกระบวนการหนุนเสริมให้กลุ่มที่มีอยู่มีความแข็งแกร่งในหลักคิดและแนวทางการดำเนินงาน ยึดหลักการเรียนรู้และการพึ่งตนเองและระหว่างกัน

กลุ่มองค์กรต่างๆ จึงมีการเติบโตขยายฐานกิจกรรมด้านอื่นๆ ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาที่มาจากกระบวนการแผนชุมชนตำบลลำสินธุ์ และเป็นต้นทางที่สำคัญในการทำงานพัฒนาด้านต่างๆ และเกิดเป็นเครือข่ายการทำงานขึ้น

ทุนด้านความรู้ ภูมิปัญญาเพื่อจัดการตนเอง ชาวลำสินธุ์ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่พึ่งพิงวิถีธรรมชาติ ผลกระทบจากการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทำให้วิถีการผลิตดั้งเดิมของชุมชนตำบลเปลี่ยนไป ต้องหันมาพึ่งพาสารเคมีเพื่อการเกษตร ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจครัวเรือน ปัญหาหนี้สินเพิ่มมากขึ้น ชุมชนจึงร่วมกันหาทางออกเพื่อกระตุ้นและสร้างฐานคิดเรื่องการทำการเกษตรแบบใหม่ โดยมี **"โรงเรียนเกษตรกร"** เป็นสถานที่สร้างกระบวนการเรียนรู้เรื่องการทำการเกษตรอินทรีย์

ทุนเศรษฐกิจชุมชน เป็นระบบเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากฐานราก ทุนภูมิปัญญาและทุนทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีการผลิต การจำหน่าย และการบริโภคของคนในชุมชน เป็นการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้โดยคนในชุมชน เพื่อคนในชุมชน และทำโดยคนในชุมชน และตามความต้องการของชุมชน ให้สามารถดำเนินวิถีชีวิตอยู่ได้อย่างพอเพียงและยั่งยืน เริ่มจากการจัดตั้ง **"กลุ่มออมทรัพย์"** เพื่อช่วยเหลือกันในการการเงินและสะสมเงินไว้ในแต่ละ ครัวเรือน ขยายต่อยอดเป็นกิจกรรมต่างๆ ที่ใช้ฐานออมทรัพย์ในการขับเคลื่อนงาน เช่น **"กองทุนข้าวสาร"** ที่เล็งเห็นถึงความสำคัญในเรื่องการกินอยู่ด้านอาหารของชาวบ้าน **"บริษัทลอยฟ้า"** เพื่อการผลิต กลุ่มแม่บ้านสตรี กลุ่มแปรรูปโรงเรียนเกษตรกร และกิจกรรมอื่นๆ รวมถึง **"วิสาหกิจชุมชนบ้านลำสินธุ์"** ที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง 💧

ก้าวเดิน ด้วยความพอเพียง

ตำบลลำสินธุ์เข้าร่วมโครงการรักษป่า สร้างคน ๘๔ ตำบล วิถีพอเพียง ระยะที่ ๒ ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๑ โดยได้รับการเสนอชื่อเข้าสู่การพิจารณาคัดเลือกกับโครงการฯ จากวิทยาลัยการจัดการทางสังคม (วจส.) เพราะตำบลลำสินธุ์มีความโดดเด่นของกระบวนการความคิดทางยุทธศาสตร์ และมีการทำงานพัฒนาเพื่อชุมชนที่เข้มแข็งเป็นระบบ มีวิธีการทำงานแบบรวมหมู่คณะหรือเป็นทีม นับเป็นตำบลต้นแบบแห่งหนึ่งสำหรับงานพัฒนาชุมชน ทางตำบลเองก็มองเห็นว่า แนวทาง เป้าหมาย และหลักการทำงาน ของโครงการฯ มีความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ของตำบล จึงตัดสินใจเข้าร่วมงานกับโครงการฯ พร้อมกับคาดหวังว่า โครงการฯ จะมาเติมต่อยอดในสิ่งที่ตำบลลำสินธุ์ กำลังขับเคลื่อนงานภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาตำบลอยู่ให้เข้มข้นขึ้น และมีเรื่องใหม่ๆ เช่น พลังงานชุมชนเกิดขึ้น จนเป็นแบบอย่างในพื้นที่ 🔥

■ กลไกการขับเคลื่อน

หลังการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการฯ ตำบลลำสินธุ์มีกลไกการขับเคลื่อนตำบลหรือโครงการในพื้นที่ โดยเฉพาะการจัดตั้งคณะกรรมการโครงการฯ ที่มาจากการที่เครือข่ายสินธุ์แพรทองได้พิจารณา เลือกสรร เลือกบุคคลที่ได้รับการยอมรับจากบรรดาเครือข่ายแกนนำสินธุ์แพรทอง ตลอดจนครัวเรือนในพื้นที่

ว่าเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ทำงานที่เกี่ยวกับความพอเพียงภายในชุมชน โดยพิจารณาจาก ประสิทธิภาพงานพัฒนาภายในชุมชนที่ทำเป็นมาและต่อเนื่องมาอย่างยาวนาน ทำให้การเลือกสรร คณะกรรมการโครงการฯ และการจัดแบ่งบทบาทหน้าที่เป็นไปด้วยดี

คณะกรรมการโครงการฯ ตำบลลำสินธุ์

ของเครือข่ายสินค้าแพรรทอง ซึ่งทุกเรื่อง
ทุกครั้ง คณะทำงานต้องมีการประเมิน
สถานการณ์ และเตรียมความพร้อม
ด้วยการกำหนดวิธีการทำงานให้รัดกุม
กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน และ
เชื่อมโยงกับกระบวนการพัฒนา
ทั้งระบบในพื้นที่ซึ่งมีหลายภาคีหรือ
หน่วยองค์กรที่เกี่ยวข้องด้วย ในระยะ
แรกๆ การดำเนินงานยังไม่สะดวกนัก
แต่เนื่องจากเป็นการทำงานในรูปแบบ
บูรณาการในหลายๆ เรื่อง ทำให้มีงาน

ล้นมือต้องทบทวนการทำงานและเน้นในสิ่งที่สำคัญจริงๆ ด้วยการหันมาทบทวนโดยคำนึงถึงเป้าหมาย
คือการทำให้ชุมชนเข้มแข็ง ค่อยๆ ค่อยๆ ในสิ่งที่ชุมชนมีอยู่หรือขาดในส่วนที่ยังไม่ได้รับการสนับสนุน เช่น
การสร้างอาคารศูนย์การเรียนรู้ตำบลลำสินธุ์ การยกระดับกระบวนการทำงานของเครือข่ายเพื่อเป็นพื้นที่
การฝึกอบรมให้ความรู้กับคนที่มาทำงานหรือเข้ามาเรียนรู้ในพื้นที่ เช่น ฝึกอบรมลูกค้ายานพาหนะเพื่อ
การเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเนื้อหาที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หากมีเรื่องใดกิจกรรมใดเมื่อคณะกรรมการโครงการฯ และเครือข่ายได้พิจารณาแล้วเห็นว่า
ต้องปรับเปลี่ยนหรือบูรณาการร่วมกันไปกับงานอื่นหรือมีภาคีอื่นดำเนินการอยู่แล้วและ "ซ้ำเสริมได้
แต่ไม่ซ้ำซ้อน" แต่ต้องเสริมพลัง ก็ต้องมีการจัดการที่ชัดเจนทั้งในด้านการเงินและการใช้งบประมาณที่
ไม่ซ้ำซ้อนกัน หรือบางกิจกรรมอาจไม่จำเป็นต้องใช้งบแต่อย่างใด และเมื่อกิจกรรมเสร็จสิ้น คณะทำงาน
มีการสรุปบทเรียนและคิดต่อไปเพื่อเชื่อมโยงไปยังประเด็นต่างๆ ในพื้นที่อย่างเป็นระบบ ทำให้โครงการฯ
ได้คิดวิเคราะห์อย่างรอบคอบ ซึ่งเป็นจุดเด่นของการขับเคลื่อนงานของตำบลลำสินธุ์

ตำบลลำสินธุ์ มีเครือข่ายสินค้าแพรรทองเป็นศูนย์
ประสานการทำงานจากทุกหน่วยงานที่จะเข้ามาในพื้นที่
เครือข่ายมีระบบคิดและการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ
การทำงานที่ชัดเจน นับว่าเป็นแบบอย่างที่ดี คือ มีผู้
ประสานงานเครือข่าย มีการทำเวทีเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยน
และหาข้อสรุป โดยมองถึงประโยชน์ในเชิงการ
พัฒนาที่ชุมชนจะได้รับเป็นหลัก

การดำเนินงานของโครงการฯ จึงต้องมีความสอดคล้อง
กับทิศทาง เป้าหมาย และพื้นที่กลยุทธ์การทำงานของ
คณะกรรมการฯ ใช้การเชื่อมโยงขับเคลื่อนงานองค์กรรวม

ทีมงานภาคสนาม ปตท.

เป็นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้กับโครงการฯ โดยขับเคลื่อนงานร่วมกับ คณะกรรมการโครงการฯ ครัวเรือนพอเพียงอาสา และสนับสนุนสร้างการเรียนรู้ร่วมกับชุมชนอย่างใกล้ชิด ประกอบด้วย

ที่ปรึกษาภาค บทบาทการทำงานจะเน้นการลงพื้นที่ตำบลชี้แจงงานเชิงนโยบายของโครงการฯ ยกกระตือรือร้นทางความคิด โดยเฉพาะช่วงการดำเนินในช่วงแรก ที่ปรึกษาภาคจะเข้ามาช่วยทำความเข้าใจ วัตถุประสงค์ และแนวทางในการดำเนินโครงการฯ อีกทั้งยังช่วยจัดกระบวนการเรียนรู้ การสร้างเวทีทำความเข้าใจ เพื่อยกระดับความเข้าใจ สร้างความมั่นใจในการดำเนินงานของคณะกรรมการโครงการฯ และเจ้าหน้าที่ประจำตำบล ให้สามารถจัดกระบวนการและดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ได้เอง รวมไปถึงมีส่วนช่วยจัดการปัญหาในเชิงนโยบายให้กับพื้นที่

เจ้าหน้าที่ประจำภาค มีบทบาทของการเป็นพี่เลี้ยงให้เจ้าหน้าที่ประจำตำบล ช่วยประสานงาน สร้างความเข้าใจและร่วมกิจกรรมกับชุมชน โดยเฉพาะในช่วงระยะแรกเริ่ม จนเมื่อตำบลเข้าใจและ สามารถดำเนินการได้ด้วยตนเองแล้ว จึงได้ปรับบทบาทเป็นการช่วยส่งเสริมและเรียนรู้ให้กับตำบลมากขึ้น

เจ้าหน้าที่ประจำตำบล มีบทบาทหน้าที่เปรียบเสมือน เลขานุการของตำบลช่วยประสานงาน สร้างความเข้าใจ ออกแบบกระบวนการ และให้ข้อมูลที่ถูกต้องระหว่างพื้นที่ตำบลกับโครงการฯ ร่วมศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลชุมชนและครัวเรือน รวมทั้งประเมินปัญหาอุปสรรค รายงานผลการดำเนินโครงการฯ ซึ่งการปฏิบัติงานมีเจ้าหน้าที่ประจำภาค คอยให้การช่วยเหลือแนะนำ สนับสนุนและอุดหนุนที่เกื้อหนุน 💧

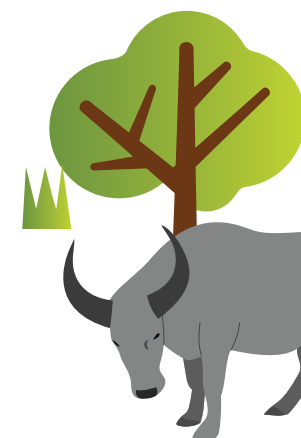
■ รูปธรรมความสำเร็จในพื้นที่ ศูนย์การเรียนรู้ตำบลลำสินธุ์

ทุนเดิมด้านการพัฒนาชุมชน
ต่อเนื่องจากอดีต
ทั้งในด้านคน ภูมิปัญญา
และกระบวนการทำงาน
โดยเครือข่ายสินธุ์แพรทอง

กำหนดเป็น ๗ ยุทธศาสตร์ คือ

- ยุทธศาสตร์การเชื่อมโยงทำงานแบบบูรณาการ
- ยุทธศาสตร์ส่งเสริมประชาธิปไตย
- ยุทธศาสตร์สุขภาวะชุมชน
- ยุทธศาสตร์การเรียนรู้
- ยุทธศาสตร์พัฒนาคุณภาพชีวิต
- ยุทธศาสตร์พัฒนากิจกรรมสถาบันครอบครัวสู่ความเข้มแข็ง
- ยุทธศาสตร์พลังงานทดแทน

โครงการรักษ์ป่า สร้างคน
๘๔ ตำบลวิถีพอเพียง
เข้ามาหนุนเสริมและเชื่อมโยงการ
จัดการเรียนรู้
เกิดเป็น ๑๒ จุดการเรียนรู้ในตำบล

หลังการทยอยกลับมาของผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย ทางราชการมีนโยบายการพัฒนาโดยส่งเสริมให้ชาวบ้านรวมกลุ่มกันทำงาน ให้เงินทุนสนับสนุน การทำกิจกรรม และมีพี่เลี้ยงจากภาคหน่วยงาน ราชการ ในพื้นที่ตำบลลำสินธุ์จึงมีกลุ่มกิจกรรม การพัฒนาเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะใน ระดับหมู่บ้าน แต่เมื่อดำเนินการมาได้ระยะหนึ่ง หลายกลุ่มต้องประสบปัญหาการดำเนินงาน และการบริหารจัดการภายในกลุ่ม ทำให้แกน

นำจำนวนหนึ่งที่เฝ้ามองและตระหนักรู้ถึงผลที่จะเกิดขึ้น จึงดำเนินการเข้าหากลุ่ม พุคคุยกับแกนนำกลุ่มต่างๆ เพื่อสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทบทวนการทำงานของ กลุ่ม ต่างๆ และหนุนเสริมกระบวนการกลุ่มที่มีอยู่ให้แข็งแรง ทั้งในด้านหลักคิดและแนวทางการดำเนิน งาน โดยยึดหลัก การเรียนรู้ร่วมกัน ฟังตนเอง ช่วยเหลือ ระหว่างกัน ซึ่งต่อมาพัฒนามาเป็นเครือข่ายสินธุ์แพรทอง เมื่อปี พ.ศ.๒๕๒๓ นับเป็นทุนเดิมสำคัญที่ส่งผลต่อการ พัฒนาพลังของชุมชนในเวลาต่อมา

การดำเนินงานของเครือข่ายสินธุ์แพรทอง มี เป้าหมาย ๓ ระยะ คือ ระยะที่ ๑ ปี พ.ศ.๒๕๔๔- ๒๕๔๗ มีเป้าหมายเพื่อฐานชุมชนที่เข้มแข็ง ระยะที่ ๒ ปี พ.ศ.๒๕๔๘-๒๕๕๐ มีเป้าหมายเพื่อความมั่นคงใน ชีวิตคนมีคุณภาพ และระยะที่ ๓ ปี พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๔ มี เป้าหมายเพื่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ตามวิถีพอเพียง โดยที่ผ่านมาเครือข่ายมีภารกิจ คือ หนุนเสริมกลุ่มองค์กร ระดับหมู่บ้านให้เข้มแข็งพึ่งตนเองให้ได้แบบยั่งยืน หนุน เสริมพัฒนาคุณภาพผลผลิตทางการเกษตรให้มีคุณภาพ

หนุนเสริมขับเคลื่อนงาน พัฒนาอย่างเป็นกระบวนการ และหนุนเสริมการแก้ปัญหาสาธารณะอย่าง จริงจัง ภายใต้ ๗ ยุทธศาสตร์ สำคัญ คือ

๑. ยุทธศาสตร์การเชื่อมโยงทำงานแบบบูรณาการ
๒. ยุทธศาสตร์ส่งเสริมประชาธิปไตย
๓. ยุทธศาสตร์สุขภาวะชุมชน
๔. ยุทธศาสตร์การเรียนรู้
๕. ยุทธศาสตร์พัฒนาคุณภาพชีวิต
๖. ยุทธศาสตร์พัฒนาระดับสถาบันครอบครัวสู่ความเข้มแข็ง
๗. ยุทธศาสตร์พลังงานทดแทน

การขับเคลื่อนของตำบลลำสินธุ์ด้วยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโครงการฯ มีกระบวนการ และผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้น คือ

- การจัดทำฐานข้อมูลในพื้นที่ ด้วยการรวบรวม ค้นหา และจัดเก็บข้อมูลเพื่อประกอบการ การวิเคราะห์ วางแผนการพัฒนาหรือการจัดตนเอง จัดระบบองค์ความรู้เพื่อนำมาสร้างความเข้ม

แจ้งการพึ่งตนเองในและนอกชุมชน เป็น ๖ กลุ่ม สาระเรียนรู้ ๒๕ หลักสูตรการเรียนรู้ คือ เรื่องการบริหารจัดการองค์กร เรื่องวิสาหกิจชุมชน เรื่องการพัฒนาศักยภาพผู้นำเพื่อการเปลี่ยนแปลง เรื่องเกษตรภูมิปัญญา เรื่องพลังงานทดแทน เรื่องของใช้ทดแทนในครัวเรือน

• การพัฒนาเพิ่มทักษะผู้นำเพื่อการพัฒนา ด้วยการใช้เวทีพูดคุยแลกเปลี่ยนถึงบทเรียนการทำงานและสถานการณ์จริงในพื้นที่ เป็นการพัฒนาเพิ่มทักษะท่ามกลางความจริงที่เกิดขึ้น และยกระดับปรับกระบวนการ วิธีคิด และการจัดระบบคน เรียกว่า "การจัดการโดยสติปัญญา และใช้ความรู้ในการจัดการ"

- การพัฒนาเยาวชนเพื่อการเข้ามามีส่วนร่วมในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- การแก้ไขปัญหาสิทธิซ้อนทับในที่ดินทำกิน ด้วยการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชนที่เกี่ยวกับการพิสูจน์สิทธิที่ชุมชนจะได้รับ
- การสื่อสารชุมชนด้วยการใช้สถานีวิทยุชุมชนเป็นจุดเรียนรู้ และพัฒนาด้านเทคนิคการใช้อุปกรณ์

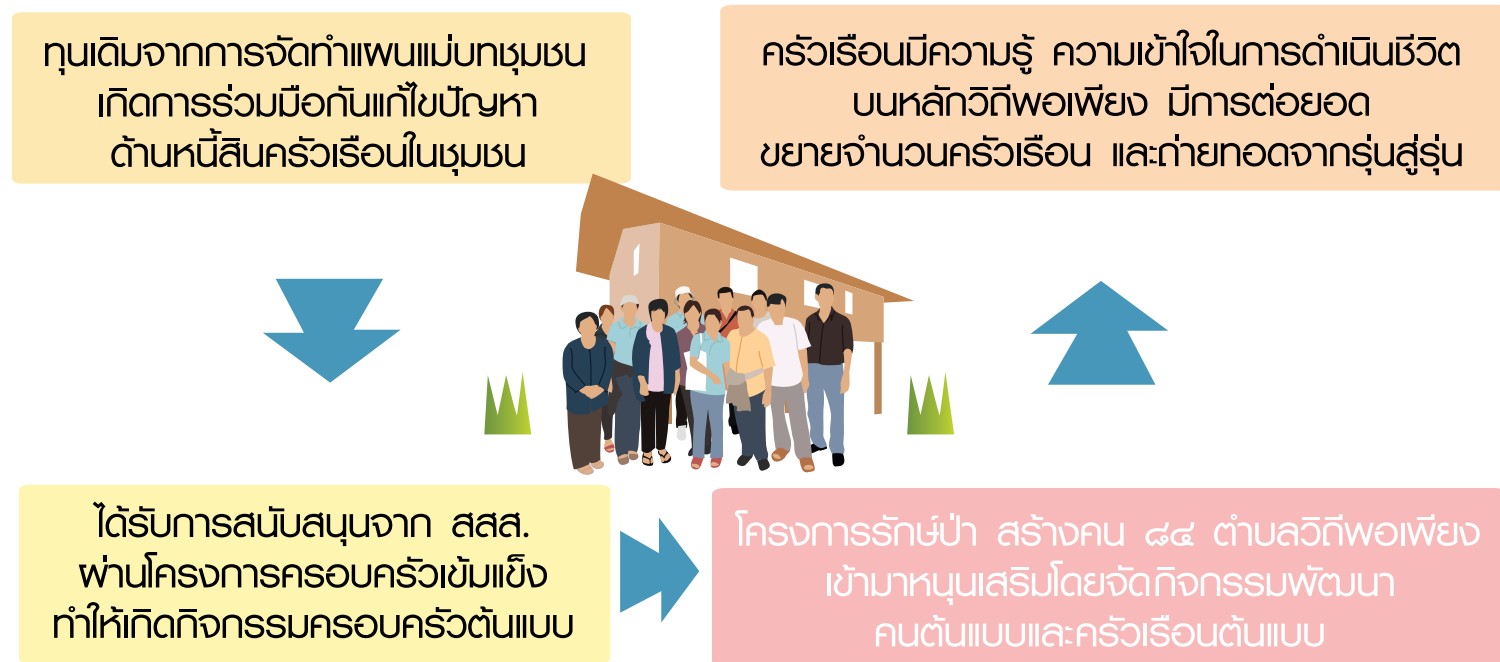
• พลังงานทดแทนด้วยการให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องพลังงานทดแทนด้วยการนำวัสดุคิบบที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้เป็นพลังงานทางเลือก

• การจัดระบบองค์ความรู้ชุมชน ด้วยการยกระดับจุดเรียนรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ในตำบลให้มีข้อมูลที่สามารถพูดคุยได้ จัดระบบพัฒนาศักยภาพผู้ถ่ายทอดให้มีความพร้อมและเหมาะสมที่จะถ่ายทอดให้กับผู้เข้ามาเรียนรู้ได้ มีจุดศูนย์กลางเป็นพื้นที่แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

• การพัฒนาครัวเรือนต้นแบบ ด้วยการทบทวนแผนการดำเนินงานครอบครัวต้นแบบสุขภาพะ สร้างเกณฑ์ตัวชี้วัดครอบครัวต้นแบบด้านสุขภาพะด้วยวิธีพอเพียงหนุนเสริมในกลุ่มเป้าหมายเดิมและขยายกลุ่มใหม่

การดำเนินงานพัฒนาเป็นไปตามจังหวัดก้าว ประสพการณ์ที่เรียกว่า "ทุนในตัวตน" เป็นทุนความรู้หรือทุนชีวิตที่ยืนหยัดทำงานมาอย่างต่อเนื่องมากกว่า ๑๐ ปี จนสามารถพัฒนาเชื่อมโยงขึ้นเป็นระบบเครือข่ายการเรียนรู้ มีพื้นที่เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ได้ ๑๒ จุด นำไปบูรณาการได้ทั้งในระดับครัวเรือน กลุ่มบ้าน ชุมชน เมื่อได้รับการสนับสนุนจากโครงการรักษ์ป่า สร้างคน ๘๔ ตำบลวิธีพอเพียง ผ่านกระบวนการจัดทำแผนตำบลวิธีพอเพียง สนับสนุนงบประมาณสมทบจำนวนหนึ่งให้กับตำบล สนับสนุนการดำเนินงานของกลไกในพื้นที่ ซึ่งได้แก่ คณะกรรมการโครงการฯ และครัวเรือนพอเพียงอาสา เชื่อมโยงการจัดการศูนย์การเรียนรู้ที่มีแม่ข่าย คือเครือข่ายสินธุ์แพรทองกับลูกข่ายในพื้นที่ จำนวน ๑๒ จุดเรียนรู้ ประกอบด้วยครัวเรือนต้นแบบ สวนไม้ผลต้นแบบ สวนผสมผสาน และการบูรณาการทุนชุมชน ศูนย์รวบรวมผลผลิตและกระจายสินค้าสมุนไพรเพื่อสุขภาพ อุทยานประวัติศาสตร์ดงแดง แปรรูปผลิตภัณฑ์ จากกล้วย และขนมพื้นบ้าน ศูนย์สื่อผสมผสาน การแก้ไขปัญหาคือที่ดินทำกินแบบมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน และพลังงานทดแทน

ครัวเรือนวิถีพอเพียง

เล็กรอบบายมูข การออกกำลังกายลดค่าใช้จ่ายด้านการรักษาพยาบาล การทำและใช้ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้เองในท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นหลักแหล่งการค้าอย่างพอเพียงและพึ่งตนเอง และนำมาสู่แผนชุมชนตำบล ต่อมาสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้เข้ามาสนับสนุนโครงการครอบครัวเข้มแข็งผ่านทางเครือข่ายสินธุ์แพรทอง โดยมีกระบวนการดำเนินกิจกรรมครัวเรือนต้นแบบ จำนวน ๘๐ ครัวเรือน หลังการดำเนินโครงการแล้วมีครอบครัวต้นแบบที่ผ่านเกณฑ์จำนวน ๓๐ ครัวเรือน ซึ่งเป็นการจุดประกายขยายผลครัวเรือนต้นแบบในเวลาต่อมา โครงการฯ ได้เข้ามาสนับสนุนต้นทุนครัวเรือนต้นแบบให้เกิดรูปธรรมมากขึ้น โดยมีกระบวนการพัฒนาตั้งแต่ในระดับคนต้นแบบ ครัวเรือนพอเพียงอาสา ขยายสร้างการเรียนรู้ทั้งภายในชุมชนและนอกชุมชน มีการจัดการองค์ความรู้และจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ โดยกิจกรรมการพัฒนาคนต้นแบบและครัวเรือนต้นแบบนั้น ประกอบด้วย

จากกระบวนการทำแผนแม่บทชุมชน ทำให้ชุมชนได้เก็บข้อมูลด้านต่างๆ และนำมาวิเคราะห์ปัญหาเพื่อออกแบบวิธีการในการแก้ไข พบว่าปัญหาหนึ่งของชุมชน คือ ครัวเรือนมีรายจ่ายสูงกว่ารายได้โดยสาเหตุมาจากหนี้สิน จึงนำมาสู่การร่วมออกแบบหาทางออกและป้องกันหนี้สินด้วยการลดรายจ่าย จนเกิดรูปธรรมหลายอย่าง เช่น การทำปุ๋ยชีวภาพด้วยวัสดุท้องถิ่น การปลูกผักพื้นบ้านไว้กิน การลด ละ

การจัดเวทีสร้างความเข้าใจแกนนำครัวเรือน
ต้นแบบเพื่อสร้างความเข้าใจ ข้อตกลง และความ
เป็นมารวมถึงข้อตกลงของการพัฒนาครัวเรือน
ต้นแบบให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และสามารถ
ขยายความให้กับสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการฯ

๑. การจัดเวทีสร้างความเข้าใจให้กับผู้เข้าร่วม
โครงการฯ ด้วยการเล่าถึงที่มาที่ไปของโครงการฯ
ครัวเรือนต้นแบบ ข้อตกลงและแนวทางการดำเนิน
งานของครอบครัวตนเอง

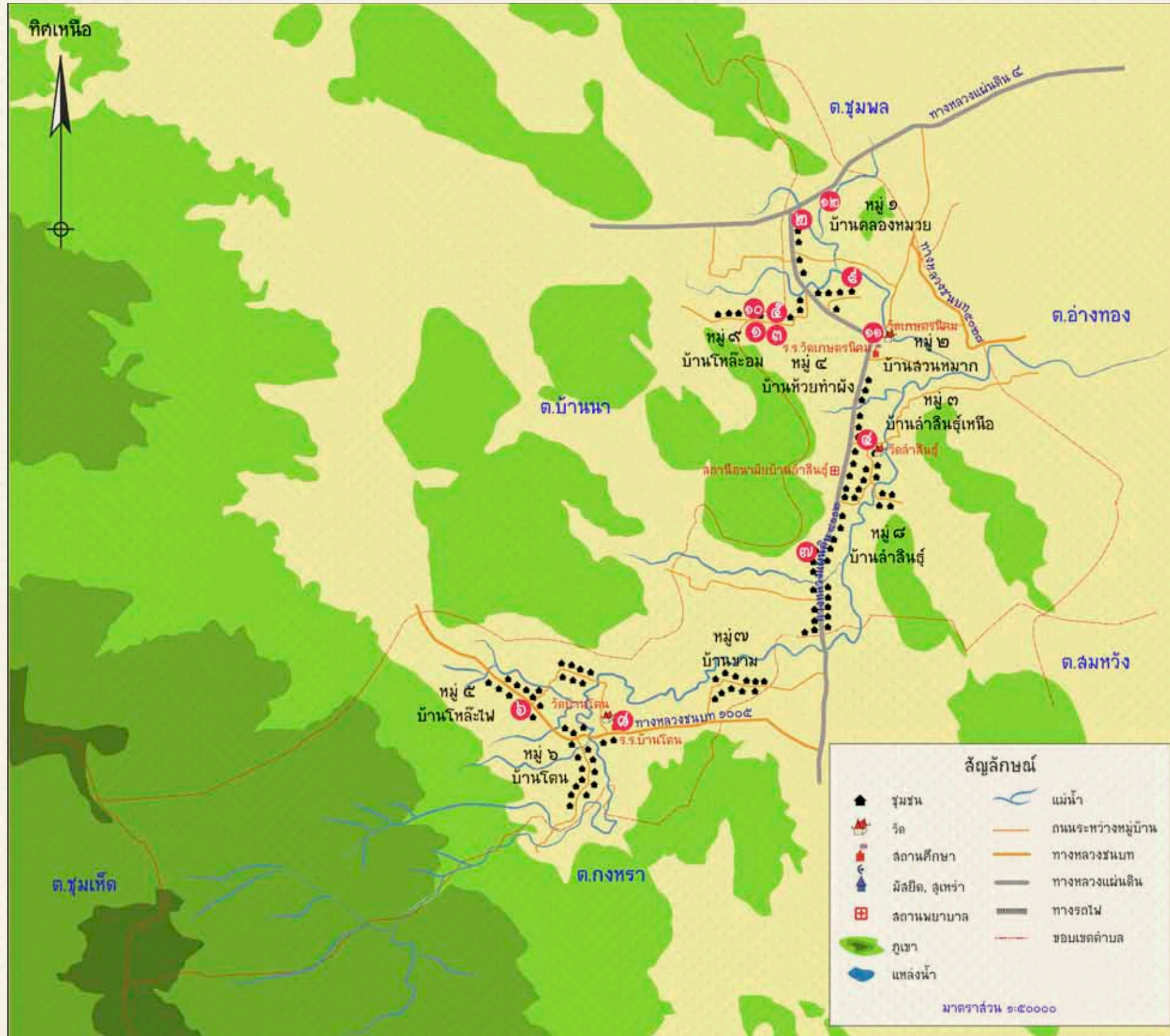
๒. การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อประเมิน
และติดตามความคืบหน้าของครัวเรือนต้นแบบตาม
ตัวชี้วัดที่ได้กำหนดร่วมกัน

๓. การสรุปการดำเนินงานและถอดความรู้
เพื่อการปรับปรุงสู่การพัฒนากระบวนการในชั้น
ต่อไป

ผลจากการหนุนเสริมของโครงการฯ ทำให้มีครัวเรือนต้นแบบ
เพิ่มขึ้น เป็นต้นแบบด้านสุขภาวะที่มีการดำเนินชีวิตแบบวิถีพอเพียงมี
ความอบอุ่น และมีความเข้มแข็ง สามารถลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้
ในครัวเรือน ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในระดับครัวเรือนใน
การดำเนินชีวิตอย่างเป็นระบบ บนหลักของความพอเพียงที่มี
ฐานของการอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างเกื้อกูล การพึ่งพิงอิงอาศัย
ทรัพยากรธรรมชาติเป็นฐานชีวิตอย่างเคารพ เช่น เกษตรกรรมยั่งยืน
สร้างการ เรียนรู้ผ่านโรงเรียน เกษตรกร การสร้างคนเข้มแข็งที่ยึดมั่น
ในวิถีชีวิต วัฒนธรรมชุมชนผ่านการเรียนรู้จากโรงเรียนผู้นำ ๓ แถว
เชื่อมโยงคน ๓ รุ่น ๓ วัย แต่ใจเดียวกัน คือ ใจที่มีสำนึกรักบ้านเกิด
ภูมิใจในประวัติศาสตร์และภูมิปัญญาของชุมชน เป็นต้น 💧

■ แผนที่ความรู้

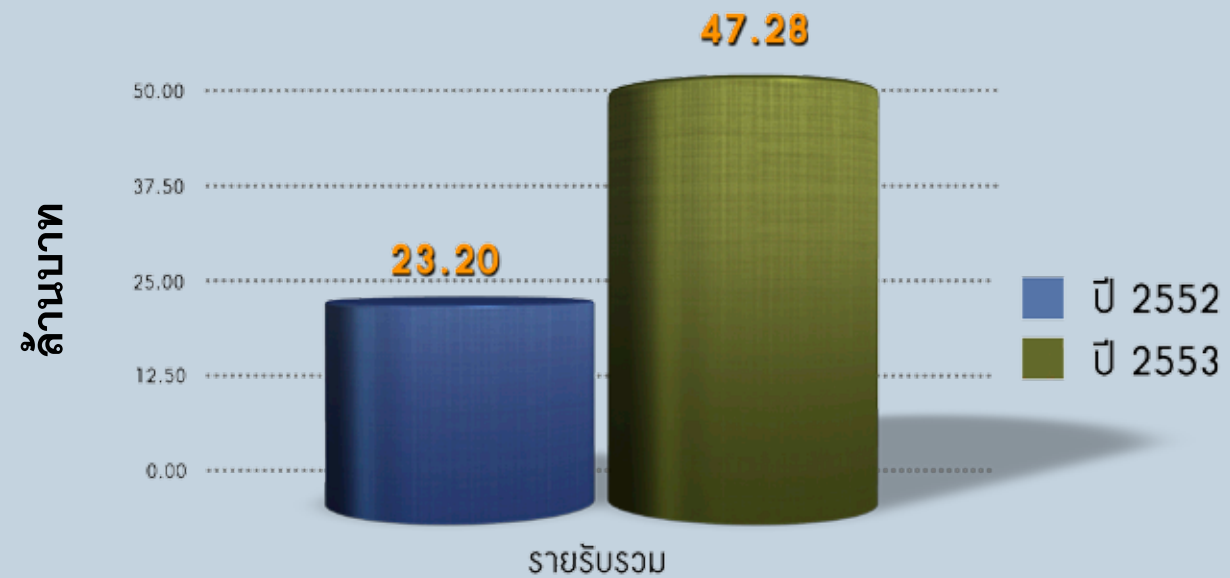
รายชื่อแหล่งเรียนรู้ตำบลลำลือ

- ๑ กลุ่มเตาอบสมุนไพร
- ๒ กลุ่มออมทรัพย์ชุมชน
- ๓ เครือข่ายลือแพรทอง
- ๔ จุดเรียนรู้กลุ่ม OTOP
- ๕ จุดเรียนรู้การทำเกษตรอินทรีย์
- ๖ จุดเรียนรู้การทำขนมพื้นบ้าน
- ๗ จุดเรียนรู้แก้สจากมูลสัตว์
- ๘ จุดเรียนรู้เตาชีวมวล
- ๙ จุดเรียนรู้สวนผสม
- ๑๐ วิทยุชุมชน
- ๑๑ ศูนย์กระจายสินค้า
- ๑๒ อุทยานประวัติศาสตร์ถ้ำแดง

■ ลดรายจ่าย = เพิ่มรายได้

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเศรษฐกิจและพลังงาน ในภาพรวมของตำบลระหว่างปี ๒๕๕๒-๒๕๕๓ พบว่า รายรับรวมปี ๒๕๕๓ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๒ มากถึง ๒๔.๐๘ ล้านบาท คิดเป็น ๑๐๔% ของรายรับรวมปี ๒๕๕๒ ดังแผนภูมิ

แผนภูมิ เปรียบเทียบข้อมูลรายรับรวมปี ๒๕๕๒-๒๕๕๓

ปริมาณการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ที่ลดลงจากการทำกิจกรรม
ตลอดระยะเวลาที่เข้าร่วมโครงการฯ

ตำบลลำสินธุ์ลดการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ได้ ๑๘,๘๒๕ กิโลกรัม จากกิจกรรมปลูกต้นไม้
พลังงานทดแทนที่ใช้แทนแก๊สหุงต้ม และการคัดแยกขยะ

กิจกรรม	ปริมาณ CO ₂ ที่ลดการปล่อยลง
ปลูกต้นไม้	18,190
คัดแยกขยะ	21
พลังงานทดแทนที่ใช้แทนแก๊สหุงต้ม	614
รวม	18,825

หมายเหตุ : เก็บข้อมูลจากกลุ่มครัวเรือนพอเพียงอาสาที่เข้าร่วมโครงการฯ

ภาคผนวก

รายชื่อคนต้นแบบ

- นายพะยอม ไชยณรงค์ : การดำรงชีวิตแบบวิถีพอเพียง
- นายยุทธพร ศรีภักดิ์ : การดำรงชีวิตแบบวิถีพอเพียง
- นายจรูญ เพิ่มบุญ : การดำรงชีวิตแบบวิถีพอเพียง
- นายอุทัย บุญคำ : การดำรงชีวิตแบบวิถีพอเพียงและพัฒนาชุมชน

รายชื่อครัวเรือนพอเพียงอาสา

- นายลิขิต บริรักษ์
- นางจรรยา บุญรัตน์
- นายประกอบ ขันติปันต์
- นางคิน หิรัญรัตน์
- นางดวงจันทร์ เพชรบรรจบ
- นายเฉลิม ศรีภักดิ์
- นายสงวน พุ่มพั่ว
- นายผล ศรีละมูล
- นางโสภา วงศ์สิงห์
- นายสมชาย ยอดแก้ว
- นางสาวจิตรา แก้วฤทธิ์
- นางหนูจิต คชพันธ์
- นายพยอม ไชยณรงค์
- นางพรทิพย์ ตุลยนิษั
- นางวาสนา ขาวทอง
- นางวิไลย์ ปทุมรัตน์
- นางเครือมาส วิลัยพงศ์
- นายสัมพันธ์ หนูปักข์นิน
- นายอำนวย ส่องสง
- นางลอย เลิศเคชานนน์
- นายสมชาย มาสวัสดิ์
- นางปิ่น รักจันทร์
- นางแข ค้างเสน
- นางราตรี ชูช่วย
- นายประคอง นวลเปียน
- นางสุคาทิพย์ รุ่งเรือน
- นางพะเยาว์ ส่องสง
- นางเพ็ญแข อุตะปะละ
- นางจุรีพร ชูหว่าง
- นางรัชนี แก้วเสน
- นางละมูล บัวแสง
- นายบุญพิศ หมั่นรักษ์
- นางสนธยา คงแก้ว
- นางปิยะ เสียงสุค
- นางสุกัญญา ชูสุวรรณ
- นางปราณี อินตะวิชัย
- นายบุญส่ง เยาว์แสง
- นางปราณี คำจำนง
- นางปรีดา หวานศรี
- นายประเทือง นวลเกลี้ยง
- นางบุญสร้อย สังข์นุ้ย
- นางไพริน บัวแสง
- นายบุญภาส นวลเกลี้ยง
- นายสมคิด พวงพะวา
- นายสมพร แก้วเมือง

- นางบุญสม หนูนิศย์
- นายเสริม ราชเล็ก
- นางบุญสวน ศรีมณี
- นางพรพิมล เทียงคำ
- นางสุระภี คงเกลี้ยง
- นายประเสริฐ ชายเกตุ
- นายกฤษณา ไรจน์รัตน์
- นางเพื่อน ปานเพชร
- นางหนูกลิน เพ็งละม้าย
- นางละมูล บุญจันทร์
- นางปรียา ขาวชู
- นางอารียา แสงคำ
- นายวัล เคยแก้ว
- นางเสาวนา ชูแก้ว
- นางหนูจิต แก้วบัว
- นางจุฑารัตน์ แก้วบัว
- นางจิราวรรณ คำรงค์ศิราษฎร์
- นางคณิง สมเปลี่ยน
- นางสำลี นวลขลิบ
- นางสาวจุฑาวรรณ เขมวาระนิช
- นางชนาพร ส่งแสง
- นางกาญจนา นวลขลิบ
- นายพัก เพชรโชติ
- นางปิ่น อ่อนคง
- นางมาลี อินนิล
- นายทวี วารเทพ
- นายวินันท์ สมสมัย
- นายยุทธพร ศรีภักดิ์
- นางชอบ ค้างจัน
- นางเฉวียง พุ่มจันทร์
- นางสุจิน เรืองอินทร์
- นางสุศล ผุดขาว
- นางโสภา รุ่งเรือง
- นายวิญญา ทองเกื้อ
- นางสาววิลาวัลย์ หนูหมอก
- นางอารี ศรีโยธา
- นางอุไร เยาว์แสง
- นางละม่อม อุตะปะละ
- นางอวยพร ศรีละมูล
- นางคลี ฉ่ำสวัสดิ์
- นางปิยะมาภรณ์ ทองศรีรักษ์
- นางปราณี ชูเกตุ
- นางชนภา มาสวัสดิ์
- นายประจวบ ชูเกตุ
- นางจวบ คงจินดา
- นางรัตคา จุลพงศ์
- นางปราณี ปราคำ
- นางพัชรี เกื้อสุข
- นางประนอม ธรรมเพชร
- นางราตรี เรืองเหมือน
- นางจตุพร เกื้อสุข
- นายจำรญญ เพิ่มบุญ
- นางนิภาพรรณ เกื้อสุข
- นางพรณี ศรีนวล

ทีมงานภาคสนาม ปตท.

เจ้าหน้าที่ประจำตำบล	นางสาวญาณิศา จุลพงศ์
เจ้าหน้าที่ประจำภาค	นางสาวรัชดา บุญแก้ว
ที่ปรึกษาภาค	นายเสรี จุ้ยพริก

บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)
๕๕๕ ถนนวิภาวดีรังสิต จตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐
โทร. ๖๖(๐)-๒๕๓๘-๒๐๐๐
www.pttplc.com